

SİVİL İTAATSİZLİK...

ÇOĞUNLUĞUN VİCDANINI HAREKETE GEÇİRMEK

İnsanların toplumsal yaşama geçişleri ile birlikte özgürlüklerinin kısıtlanması, süreç içinde yöneten ve yönetilenlerin kesin çizgilerle ayrılmaya başlamasıyla toplumsal bir açmazla dönüşmüştür. Daha farklı bir söylemle erki elinde bulunduranlar erkin kullanımından rahatsız olanların seslerini duymaz hale gelmişlerdir. Güçlü olanın kuralsız ve acımasız yöntemlerle elinde tuttuğu kamu gücünü **devlet**, bireyi ise **kul** olarak tanımlama yaklaşımı sivilleşmesini tamamlayamamış toplumlarda hep baş ağrısı olmuştur. Bireylere, kamuya olan, kamu tarafından tanımlanmış görevlerini eksiksiz yerine getirmesi dayatılırken, ödül olarak da o toplumun "kimliksiz bireyi" olma hakkından başka bir hak verilmemektedir. Bu görevleri yerine getir(e)memenin bedeli ise "yok olmak" olarak tanımlanabilir. Yönetim erkini elinde bulunduranlar haklılıklarını, meşruiyetlerini ve kendi yapılarını muhafaza etmek için başvuracakları araçları kullanmakta engel tanımazlar. Temel hak ve hürriyetlerin kapsamının kasıtlı ve sistemli olarak daraltılması veya zamanla tamamen yok edilmesi de sıklıkla rastlanan bir durumdur.

Bireylerin kamudan (devletten) temel beklentisi güvenlik ve güvenilirliktir. Ancak gelin görün ki kamu, verdiği güvenceleri yerine getirmemek yöntemi ile güvenilirliğini, kendi kurallarını uygulamakta zorlandığı zaman sıklıkla başvurduğu zorbaca yöntemler ile de güvenliği yanını yok etmektedir.

Zorbalıca yapılara karşı direnmenin etnik, dinsel, ahlaki, zaman zaman da ekonomik nedenlerden kaynaklandığı bilinmektedir. Direnişi kendi içinde de ikiye ayırmak gereklidir; direniş, mevcut yapının kurallarına tek tek karşı çıkış olabileceği gibi, sistemin tümüne karşı toptan bir başkaldırı da olabilir. Sistemin, tümünü değiştirmek için yapılan temelden yok etme direnişini aktif, sistemin aykırı uçlarına ve baskı yaratan yapılarına (üst düzeyde sabır ve moral gerektiren) direnme ise pasif direniş olarak tanımlanabilir.

Baskıya karşı direniş, sistemin işleyişini düzenleyen uygulamalardaki eşitsizliği hedef almaktadır. Kim tarafından uygulanırsa uygulansın, kanunsuz, haksız, dayatmacı ve zorba baskılara karşı direnme ise başka bir isimle tanımlanmaktadır ki o da, 'meşru müdafadır.' Bu bağlamda bireyin yapısı öne çıkmaktadır. Öncelikli olarak birey kişisel onurunu korumak konusunda duyarlı olmalıdır. Kişisel onurunu korumakta duyarlı ve kararlı olan birey bütün yasal yolları denedikten sonra en anlamlı ve tutarlı yol olan itaatsizliğe yönelmelidir. Yönetimlere karşı geliştirilen, şiddeti dışlayan, toplum için anlamlı olan, içselleşebilen ve sonucuna katlanılması gereken bu direniş de sivil itaatsizlik olarak tanımlanabilir. Sivil itaatsizliğin en önemli yapıtaşı yönetimlerin kamu vicdanınca onaylanmayan uygulamalarına aracı olmak, karşı durmak ve haksız olduğuna inanılan işlemlerin değişmesi için çoğunluğun vicdanını harekete geçirmektir.

Bileşenleri gerçek anlamda direnen birey ve bireyler olan sivil itaatsizlik, totaliter toplum yapılarının tersine açık toplumlarda gerçek anlamını bulmaktadır. Açık yapılmalara sahip gerçek demokrasilerde sivil itaatsizlik, sistemin kendi iç paradokslarının aşılmasında dikkate alınması gereken yöntemlerin başında gelmektedir.

